

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Кафедра Історії України та спеціальних історичних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор Майя НІКОЛАЄВА

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 29 Міжнародні відносини

Спеціальність: 292 Міжнародні економічні відносини

Освітньо-професійна програма: Міжнародні економічні відносини

Робоча програма навчальної дисципліни «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ» для студентів першого (бакалаврського) освітнього рівня, спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини». Одеса: ОНУ, 2023. 21 с.

Розробник: Музичко Олександр, доктор історичних наук, професор кафедри історії України та СІД

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін

Протокол № 1 від "28" серпня 2023 р.

Завідувач кафедрою (Олена БАЧИНСЬКА)
(підпис)

Погоджено з гарантом ОП 292 (Сергій ЯКУБОВСЬКИЙ)
(підпис)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету історії та філософії

Протокол № 1 від "31" серпня 2023 р.

Голова НМК (Галина ЛЕВЧЕНКО)
(підпис)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ___ від. "___" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ___ від. "___" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>денна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 2	Галузь знань <u>29 Міжнародні відносини</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>292 Міжнародні економічні відносини</u> (код і назва) Рівень вищої освіти: <u>перший (бакалаврський)</u>	Обов'язкова
		Рік підготовки:
		1-й
		Семестр
		1-й
		Лекції
		20 год.
		Практичні, семінарські
		10 год.
		Самостійна робота
60 год.		
Форма підсумкового контролю: іспит		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання курсу – формування системних знань студентів про специфіку та етапи історичного розвитку українського народу та української держави на етнічній території та поза її межами (з найдавніших часів до сучасної доби).

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей**:

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і

технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗКЗ. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

СК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

СК13. Здатність проводити оцінку та аналіз безпекової компоненти у міжнародних економічних відносинах.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПН 1 Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПН 6 Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

ПН 20 Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати:*

- історіографічну спадщину з тематики курсу;
- необхідний комплекс джерел до курсу;
- основні та актуальні проблеми тематики даного курсу;
- специфіку української національної державності;
- історичні особливості еволюції російської окупаційної моделі;
- закономірності функціонування тоталітарної системи;
- важливі дати та події пов'язані з політичною, економічною,

соціальною історією України

– найвидатніші персоналії, які визначали хід історичних подій в Україні.

– чітко усвідомлювати екзистенційне значення російсько-української війни 2014 – 2023 років для відстоювання життя українського народу

Студент повинен *вміти:*

- узагальнювати фактичний матеріал, набутий під час лекцій та самостійно опрацьованої літератури до курсу;
- орієнтуватися в особливостях історіографічної полеміки;
- синхронізувати основні події історії України з всесвітньою історією;
- виробити вміння критично ставитися до ворожих Україні історичних фейків, особливо російських.
- систематизувати і аналізувати джерельний матеріал курсу;
- робити висновки з вивченої теми;
- користуватися картографічним та іншими допоміжними матеріалами.

3. Програма навчальної дисципліни ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Україна від давнини до середньовіччя

Тема 1. Давня історія України.

Особливості періодизації історії України. Заселення території Центрально-Східної Європи представниками людської спільноти. Локалізація найвідоміших стоянок архантропів й палеоантропів. Характеристика антропо- і соціогенезу в період палеоліту, мезоліту і неоліту. Еволюція господарських форм. Зародження і розвиток духовної культури в кам'яну добу. Зміст і наслідки неолітичної революції. Місце Трипільської культури в історії людства. Проблема походження трипільців. Територія поширення племен мальованої кераміки. Особливості господарського розвитку. Протоміста. Причини зникнення Трипільської культури. Центрально-Східна Європа в епоху заліза. Етнічне походження та політична історія киммерійців, скіфів, сарматів. Давньогрецька колонізація Північного Причорномор'я.

Тема 2. Україна у період раннього середньовіччя.

Проблема етногенезу слов'ян. Велике розселення слов'ян у другій половині I тис. Виникнення Руської держави. «Повість минулих літ» як важливе джерело для формування знань про заснування та розвиток Руського князівства. Перші київські князі династії Рюриковичів. Роль зовнішньої торгівлі в політичній історії країни першої половини X ст. Особливості внутрішньої політики княгині Ольги. Реформи князя Володимира I Великого. Внутрішня і зовнішня політика князя Ярослава Мудрого. Система правління в Київській державі у другій половині XI ст. Любецький з'їзд 1097 р. Початок формування удільних князівств. Правління Володимира Мономаха.

Соціально-економічні процеси. Особливості правових норм Литовських статутів.

Тема 3. Українські землі у складі Речі Посполитої та Кримського ханства

Фільваркова система господарювання. Цехова організація ремісників. Магдебурзьке право. Роль запорозького і реєстрового козацтва у внутрішній політиці Речі Посполитої на рубежі XVI-XVII століть. Козацькі повстання. Морські походи козацького війська. П. Конашевич-Сагайдачний. Участь козаків у московських походах війська Речі Посполитої. Хотинська війна. Устрій Кримського ханства. Війни Кримського ханства.

Тема 4. Україна у другій половині XVII ст.

Причини і привід до війни. Б. Хмельницький. Союз козаків з кримським ханом Іслам Гераєм. Бойові дії навесні 1648 р. Початок селянської війни. Пилявецька битва. Облога Львова. Битва під Збаражем. Зборівська угода. Початок формування ранньомодерної української державності. Молдавський вектор політики Б. Хмельницького. Битва під Берестечком. Білоцерківська угода. Бойові дії у 1652-1653 рр. Характеристика моделі держави – Війська Запорозького (Гетьманщини). Переговори гетьмана з московським царем Олексієм Романовим. Ставлення українських політичних еліт до потенційного союзу з Московським царством. Укладання Березневих статей 1654 р. та їхні наслідки. Продовження війни проти Речі Посполитої у 1655-1656 рр. Віленське перемир'я. Характеристика становища України після укладення Вічного миру 1686 р.

Тема 5. Україна у XVIII ст.

Внутрішня політика І. Мазепи. Розвиток культури. Соціально-економічні процеси. Початок Північної війни та місце козацького війська у подіях 1700-1708 рр. Таємна угода гетьмана зі шведським королем Карлом XII. Полтавська битва 1709 р. Перша українська політична еміграція. П. Орлик – гетьман України у вигнанні. Розробка «Пактів і Конституції законів і вольностей Війська Запорозького». Наступ царизму на права і вольності Гетьманщини. Гетьманування І. Скоропадського. Перша Малоросійська колегія: функціональне корекція політики царя щодо Української держави. П. Полуботок. Д. Апостол. Правління гетьманського уряду. Кодифікація козацького права. Відновлення гетьманського правління. К. Розумовський.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Україна та українська діаспора у новітній час (XIX – XX ст.)

Тема 6: Україна у першій половині XIX століття

Адміністративно-територіальний поділ українських земель. криза середньовічних і розвиток нових соціально-економічних відносин. суспільно

- політичні рухи і національне відродження України (Кирило-Мефодіївське братство – перша таємна політична організація в Центральній Україні). Особливості розвитку освіти й культури в українських землях. вплив революції 1848 року на суспільну думку центральних українських земель. Західноукраїнські землі під владою Австрійської монархії у першій половині XIX століття. «Руська трійця»: громадсько-культурне об'єднання 30-х – 40-х років та її історичне значення. Революція 1848 – 1849 рр. та її вплив на західноукраїнські землі.

Тема 7. Українські землі у другій половині XIX – на початку XX ст.

Реформи середини XIX ст. в Австрійській та Російській імперіях. Особливості скасування панщини і кріпацтва. Характеристика соціальної структури українського суспільства у пореформений період. Нові тенденції у розвитку сільського господарства. Перша хвиля трудової міграції. Завершення промислового перевороту. Формування галузей важкої промисловості. Роль залізничного транспорту в розвитку економіки. Зовнішня і внутрішня торгівля. Урбанізація. Суспільно-політичне життя. Гурток «хлопоманів». Зародження «громадівського» руху. М. Драгоманов. Ідеї «громадівського соціалізму». Мовно-культурні процеси. Валуєвський циркуляр 1863 р. та Емський указ 1876 р. «Братерство тарасівців». Роль москвофільства в громадському житті Західної України. Народовці та їхні погляди. Зародження «Просвіт». РУРП – перша українська політична партія. Ю. Бачинський. Промислова криза 1900-1903 рр. та її наслідки. Революція 1905-1907 рр. на Україні.

Тема 8. Україна у роки Першої світової війни та Української революції (1914-1921 рр).

Проекти вирішення «українського питання» напередодні та під час Першої світової війни. Ставлення українських політиків до війни – між самостійницькими ідеями та пацифізмом. Бойові дії у 1914-1916 рр. Початок революції й утворення Центральної Ради. Політична платформа Центральної Ради у березні – жовтні 1917 р. та її реалізація. Більшовицький державний переворот і проголошення УНР. Російсько-українська війна зими 1917-1918 рр. Гетьманський державний переворот: підготовка та здійснення. Аграрна політика уряду Української Держави та її наслідки. Особливості робітничого законодавства. Система реорганізації військового будівництва і культурної сфери. Утворення Директорії та антигетьманське повстання. Державна реформа в Австро-Угорській імперії. Проголошення ЗУНР. Початок збройної боротьби з Польщею. Паризька мирна конференція й «українське питання». Відновлення УНР. Друга УНР у переговорному процесі між РСФРР й Французькою республікою. Реорганізація Дієвої армії УНР влітку 1919 р. та

наступ українських армій на Київ і Одесу. Перехід УГА на бік Добровольчої армії. Ліквідація Українського фронту. Перший Зимовий похід армії УНР. Варшавська угода: причини та наслідки, оцінки в історіографії. Другий Зимовий похід армії УНР. Підсумки Української революції.

Тема 9. Україна у роки комуністичної окупації. Україна та українці поза межами СРСР.

Анексія українських земель советським режимом. Репресії, голодомори як акти геноциду українців. Пакт Молотова-Ріббентропа. Початок Другої світової війни на українських землях. «Договір про дружбу і державний кордон» вересня 1939 р. Приєднання Галичини, Волині й Берестейщини до СРСР. Анексія Буковини і Бессарабії. Політика «радянзації». Вторгнення вермахту на територію СРСР. Оборонні дії РСЧА у 1941 р. Бій у трикутнику Луцьк – Дубно – Броди. Оборона Києва, Одеси, Севастополя. План «Ост». Поділ України на окупаційні зони. Характеристика німецького і румунського окупаційного режимів. Рух Опору на українських землях, оцінки в історіографії. Наступальні операції Червоної армії в Україні у 1943-1944 рр.

Тема 10. Становлення незалежної України. Україна у війні з російськими агресорами.

Спроба державного перевороту 1991 р та проголошення незалежності України. Діяльність президента Л. Кравчука, урядів і парламенту України в галузі державного будівництва. Проблеми соціально-економічного та політичного реформування українського суспільства. Зниження темпів промислового і сільськогосподарського виробництва. Інфляційні процеси. Поширення безробіття. Дискусії навколо проблеми Кримської автономії. Загострення протистояння між законодавчою та виконавчою гілками центральної влади у 1993 р. Вибори до Верховної Ради та президента України у 1994 р. Соціально-економічна та політична платформа президента Л. Кучми. Затвердження програми економічної лібералізації восени 1994 р. Початок реалізації програми приватизації державного майна. «Помаранчева» революція. Початок президентської виборчої кампанії 2004 р. і українське суспільство. Фальсифікації виборів з боку влади. Президентська діяльність В. Ющенко. Вибори Президента України 2010 р. Зміна політичного вектору розвитку країни за президентства В. Януковича. Причини, привід, перебіг та наслідки «Революція гідності» 2013-2014 рр. Російська агресія проти України у 2014 – 2023 роках та боротьба українського народу проти неї. Українські герої російсько-української війни.

4. Структура навчальної дисципліни

<i>Назви змістових</i>	<i>Кількість годин</i>
------------------------	------------------------

модулів і тем	Денна форма										
	Усього	у тому числі									
		л	п	лаб	інд	сп					
1	2	3	4	5	6	7					
Модуль 1.											
Змістовий модуль 1. Україна від давнини до середньовіччя											
Тема 1. Давня історія України.	7	2				5					
Тема 2. Україна у період раннього середньовіччя.	12	2				10					
Тема 3. Українські землі у складі Речі Посполитої та Кримського ханства	7	2				5					
Тема 4. Україна у другій половині XVII ст.	12	2				10					
Тема 5. Україна у XVIII ст.	7	2				5					
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	45	10				35					
Змістовий модуль 2. Україна та українська діаспора у новітній час (XIX – XX ст.)											
Тема 6: Україна у першій половині XIX століття	9	2	2			5					
Тема 7. Українські землі у другій половині XIX – на початку XX ст.	9	2	2			5					
Тема 8. Україна у роки Першої світової війни та Української революції (1914-1921 рр)	9	2	2			5					
Тема 9. Україна у роки комуністичної окупації. Україна та українці поза	9	2	2			5					

межами СРСР												
Тема 10. Становлення незалежної України. Україна у війні з російськими агресорами	9	2	2			5						
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	45	10	10			25						
Усього годин	90	20	10			60						

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальною програмою не передбачені

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Україна у першій половині XIX ст. <u>Питання для загального вивчення та обговорення:</u> <ol style="list-style-type: none"> Війни між Османською та Російською імперіями за територію України Соціально-економічний розвиток України Революція 1848-49 рр. та Україна Кирило-Мефодіївське братство <u>Теми рефератів:</u> <ol style="list-style-type: none"> Антін Головатий: історичний портрет Одеське порто-франко: історія Військові поселення в Україні Микола Гулак Микола Костомаров 	2 год.
2	Тема 2. Україна у другій половині XIX ст. <u>Питання для загального вивчення та обговорення:</u> <ol style="list-style-type: none"> Соціально-економічний розвиток Братерство тарасівців Виникнення перших політичних партій Розвиток освіти та науки <u>Теми рефератів</u> <ol style="list-style-type: none"> Кооперативний рух на заході України Іван Липа Суспільно-політична діяльність Ю. Бачинського «Просвіта» в Україні Українські меценати 	2 год.
3	Тема 3. Україна у першій половині XX ст.	2 год.

	<p><u>Питання для загального вивчення та обговорення:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Революція 1905 – 1907 років в Україні 2. Українська революція 1917 – 1921 років: основні етапи та особливості 3. Організація українських націоналістів 4. Діяльність української еміграції у 1920-х – 1930-х роках <p><u>Теми рефератів</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Українська громада у Державній Думі Російської імперії. 2. З'їзд народів у Києві в 1917 році. 3. Український національний рух в Одесі у 1917-1921 роках. 4. Українське національно-демократичне об'єднання у Західній Україні: політична програма, основні ідеологи та діячі 5. Діяльність Степана Бандери у 1920-х – 1930-х роках 	
4	<p>Тема 4. Україна у другій половині ХХ ст.</p> <p><u>Питання для загального вивчення та обговорення:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Українська повстанська армія 2. Феномен українського шістдесятництва 3. Дисидентський рух в Україні 4. Розпад СРСР і створення Української держави. <p><u>Теми рефератів</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роман Шухевич 2. Святослав Караванський та Ніна Строката 3. Василь Стус 4. Революція на граніті 5. Вступ України до міжнародних організацій у 1990-х роках 	2 год.
5	<p>Тема 6. Російська агресія проти України у 2014 – 2023 роках</p> <p><u>Питання для загального вивчення та обговорення:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Українсько-російські взаємини у 1990-х роках – на початку 2000-х років 2. Фаза війни у 2014 – 2021 роках 3. Повномасштабне вторгнення РФ <p><u>Теми рефератів:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Рашизм: сутність явища 2. Василь Сліпак: біографія 3. Удостоєні звання Герой України, учасники російсько-української війни, з Одеси 4. Волонтерський рух в Україні під час війни 5. Українські митці (письменники, поети, музиканти) в роки війни 	2 год.
	Разом	10 год.

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальною програмою не передбачені

8. Самостійна робота

Самостійна робота студентів є складовим елементом університетської освіти та закономірним продовженням аудиторної роботи викладача і студентів. Формою організації самостійної роботи студентів є опрацювання літератури, джерел та виконання подальшого завдання з тем навчальної дисципліни (зазначені вище). До самостійної роботи відноситься: підготовка до лекцій, ознайомлення з основною та додатковою літературою; ознайомлення з джерелами; ознайомлення зі спеціальною літературою та відеоматеріалами (лекціями); підготовка робіт-презентацій за темами лекцій та відеоматеріалів (студенти обирають самостійно із запропонованих тем).

Самостійна робота студента оцінюється під час лекційних занять та модульних контрольних-робіт презентацій по завершенню кожного змістового модуля.

Організація самостійної роботи студентів передбачається за наступними темами:

№ з/п	Назва теми/індивідуальних завдань (реферати)	Кількість годин
1	Тема 1. Давня історія України.	5
2	Тема 2. Україна у період раннього середньовіччя.	10
3	Тема 3. Українські землі у складі Речі Посполитої та Кримського ханства	5
4	Тема 4. Україна у другій половині XVII ст.	10
5	Тема 5. Україна у XVIII ст.	5
6	Тема 6: Україна у першій половині XIX століття	5
7	Тема 7. Українські землі у другій половині XIX – на початку XX ст.	5
8	Тема 8. Україна у роки Першої світової війни та Української революції (1914-1921 рр.)	5
9	Тема 9. Україна у роки комуністичної окупації. Україна та українці поза межами СРСР	5
10	Тема 10. Становлення незалежної України. Україна у війні з російськими агресорами	5
	Разом	60

Складовою частиною самостійної роботи здобувачів є індивідуальна робота з викладачем, яка має на меті визначення рівня самостійної підготовки студентів до курсу та включає:

1. Виявлення схильності студентів до певної наукової проблеми;
2. Допомога в складанні бібліографії до обраної студентом теми;
3. Обговорення теоретичних проблем, пов'язаних з підготовкою індивідуального навчально-дослідного завдання;
4. Перевірку законспектованої студентами додаткової літератури;
5. Захист та обговорення зі студентами рефератів;
6. Перевірку індивідуальної практичної роботи.

Індивідуальна практична робота виконується у вигляді реферату/презентації.

Перелік орієнтовних тем рефератів

1. Антін Головатий: історичний портрет
2. Одеське порто-франко: історія
3. Військові поселення в Україні
4. Микола Гулак в українському національному русі
5. Микола Костомаров як український історик та громадський діяч
6. Кооперативний рух на заході України
7. Іван Липа в українському національному русі
8. Суспільно-політична діяльність Ю. Бачинського
9. «Просвіта» в Україні: процес заснування та поширення у Наддніпрянщині
10. Українські меценати кінця XIX – початку XX ст. в українському націєтворенні
11. Українська громада у Державній Думі Російської імперії
12. З'їзд народів у Києві в 1917 році
13. Український національний рух в Одесі у 1917-1921 роках
14. Українське національно-демократичне об'єднання у Західній Україні: політична програма, основні ідеологи та діячі
15. Українська громада у Державній Думі Російської імперії
16. З'їзд народів у Києві в 1917 році
17. Український національний рух в Одесі у 1917-1921 роках
18. Українське національно-демократичне об'єднання у Західній Україні: політична програма, основні ідеологи та діячі
19. Діяльність Степана Бандери у 1920-х – 1930-х роках
20. Роман Шухевич – головнокомандувач УПА
21. Участь України в міжнародних організаціях у післявоєнний період 1945–1953 рр.
22. Українці в системі ГУЛАГу: 1945 – 1953 рр.
23. Голодомор 1946 – 1947 рр. на території Одещини.

24. Українська історична наука в повоєнні часи.
25. Становище культури в Одесі після Другої світової війни.
26. Становище науки в УРСР в 1950 – 1960-ті рр.
27. Міжнародні зв'язки України в хрущовську добу.
28. Семирічний план розвитку народного господарства і його втілення в Україні.
29. Соціально-економічне життя на Одещині в період «відлиги».
30. Особливості національної політики в УРСР в 1960 – 1980-ті роки.
31. Праці дисидентів (В. Мороза, Л. Лук'яненка, І. Дзюби) як історичне джерело.
32. Святослав Караванський та Ніна Строката - одеські провідники українського руху опору
33. Василь Стус як борець за національні права українців
34. Революція на граніті
35. Вступ України до міжнародних організацій у 1990-х роках
36. Українська діаспора в 1960 – 1980-ті роках.
37. Діяльність П. Ю. Шелеста в Україні.
38. Повсякденне життя населення в 1960 – 1980-ті роки.
39. Проблеми перебудови у вітчизняній публіцистиці.
40. Діяльність Народного Руху України: історіографічний екскурс.
41. Суспільно-політичне життя в Одесі в період перебудови.
42. Володимир Щербицький: історико-політичний портрет.
43. Українська ідея в умовах суверенізації. Національно-патріотичні організації Одещини.
44. Діяльність Народного руху України в 1990 – 1991 рр.
45. Українсько-російські відносини в кінці ХХ – на початку ХХІ ст.
46. Розвиток історичної науки в роки незалежності.
52. Соціально-економічний розвиток Одеси на початку ХХІ ст.
53. Помаранчева революція в оцінці істориків і політологів.
36. Рашизм: сутність явища
37. Василь Сліпак: біографія Героя України
38. Удостоєні звання Герой України, учасники російсько-української війни, з Одеси
39. Волонтерський рух в Україні під час російсько-української війни
40. Українські митці (письменники, поети, музиканти) російсько-української війни

9. Методи навчання

Під час вивчення курсу використовуються різні методи навчання у вищій школі. *Пояснювально-ілюстративний метод* та *метод проблемного викладу*

використовується під час лекцій для викладення й засвоєння фактів, підходів, оцінок, висновків, що наводяться у лекційній частині курсу.

Евристичний метод допомагає в організації активного пошуку розв'язання висунутих пізнавальних завдань.

Дослідницький метод використовується під час самостійної підготовки студентів. Студенти самостійно вивчають літературу, джерела, готуючись до контрольної роботи та виконуючи індивідуальне навчально-дослідне завдання.

10. Форми контролю і методи оцінювання

Для з'ясування ефективності процесу навчання використовується поточний та періодичний контроль, який призначений для перевірки самостійної роботи студентів та отриманих ними знань. Зокрема, контроль перший – робота під час аудиторних занять (змістові модулі 1-2); другий – за результатами самостійної роботи (модуль 1-2), як підготовка модульної контрольної роботи-презентації. Підсумковий результат оцінювання враховує поточне та періодичне оцінювання за змістовими модулями у вигляді робіт-презентацій засвоєних знань. Підсумковий контроль проводиться у вигляді іспиту.

Критерії оцінювання

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних/ розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових	правильно вирішив більшість тестових завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання

	<p>відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.</p>	
Задовільно	<p>володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого;</p>	<p>може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p>
Незадовільно з можливістю повторного складання	<p>володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки</p>	<p>недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.</p>
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	<p>не володіє навчальним матеріалом</p>	<p>виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача</p>

11. Питання для підсумкового контролю

1. Первісна доба на території України: періодизація, основні риси матеріальної та духовної культури
2. Кіммерійці, скіфи, сармати на території України: розселення, етапи політичної історії, особливості матеріальної та духовної культури
3. Античні поліси на території України

4. Україна за доби Великого переселення народів
5. Україна у IX-XIII ст.: політичний розвиток
6. Україна у IX-XIII ст.: соціально-економічний розвиток
7. Духовна культура України за доби середньовіччя
8. Українські землі у XII - до сер. XIV ст. Галицько-Волинське князівство.
9. Монгольська навала на Русь у XIII ст. Місце українських земель у політичній системі Золотої Орди
10. Українські землі у складі Великого князівства Литовського: політичний та соціально-економічний розвиток
11. Українські землі у складі Речі Посполитої: політичний та соціально-економічний розвиток
12. Кримське ханство у XV-XVIII ст.: політичний та соціально-економічний розвиток
13. Українське козацтво в системі соціально-політичних відносин Речі Посполитої в XV - п.п. XVII ст. Запорізька Січ
14. Козацькі повстання кінця XVI - першої третини XVII ст.
15. Петро Сагайдачний та Михайло Дорошенко – історичні портрети
16. Берестейська унія: причини заключення, дійові особи, наслідки та історичне значення
17. Розвиток культури в Україні в XIV - пп. XVII ст.
18. Українська визвольна війна під проводом Богдана Хмельницького 1648-1657 років: воєнно-політичні події, політичні та соціально-економічні зміни
19. Богдан Хмельницький та його полководці: історичні портрети
20. Гетьманщина у другій пол. XVII ст. „Руїна”
21. Іван Виговський та Петро Дорошенко - гетьмани
22. Гетьманщина за часів правління І. Мазепи. Антиросійське повстання.
23. Конституція Пилипа Орлика
24. Україна у 1710 - 1760-х роках XVIII ст.
25. Україна наприкінці XVIII ст.
26. Розвиток культури в Україні у другій пол. XVII - XVIII ст.
27. Україна у першій половині XIX ст.
28. Кирило-Мефодіївське товариство
29. Проведення реформ Олександра II в Україні
30. Політика геноциду українців у Російській імперії та боротьба проти неї
31. Соціально-економічний розвиток України у другій половині XIX - на початку XX ст.
32. Український національний рух у другій половині XIX - на початку XX ст. в Україні

33. Михайло Драгоманов та Юліан Бачинський як видатні представники українського національного руху
34. Процес виникнення та розвитку політичних партій в Україні наприкінці XIX – на початку XX ст.
35. Видатні творці економічної бази українського національного руху: Чикаленко, Смиренко, Тарновський, Терещенко
36. Андрій Шептицький – видатний церковний діяч
37. Микола Міхновський та Дмитро Донцов: ідеологи руху за незалежність України.
38. Революція 1905-1907 років в Україні
39. Розвиток культури в Україні у другій пол. XIX - на початку XX ст.
40. Україна в умовах Першої світової війни (період 1914 - 1917 рр.)
41. Українські Січові стрільці
42. Правління Української Центральної Ради. Її склад і політична програма
43. Українська Держава гетьмана П. Скоропадського
44. Історичні портрети лідерів української національної революції: С. Петлюри та П. Болбочана
45. Боротьба за Україну в кінці 1918-1920 роках. Директорія УНР
46. Акт Соборності України: передумови, причини, дійові особи, значення
47. Холодноярська республіка
48. Західноукраїнська народна республіка
49. Україна в умовах комуністичної окупації у 1921-1928 роках
50. Проведення політики «українізації» в Україні під комуністичною окупацією
51. Проведення комуністичної індустріалізації та колективізації в Україні.
52. Масові репресії в УРСР в 1930-х роках. Голодомор 1932-1933 років
53. Східна Галичина та Волинь у 1920-х - 1930-х роках
54. Буковина та Бессарабія у 1920-х - 1930-х роках
55. Закарпаття у 1920-х - 1930-х роках
56. Організація українських націоналістів: етапи розвитку, напрями діяльності, провідники
57. Степан Бандера та Роман Шухевич: історичні портрети
58. Україна в період Другої Світової війни
59. Українська повстанська армія у роки Другої світової війни та післявоєнний період
60. Батальйони «Нахтігаль», «Роланд», дивізія «Галичина» в історії України
61. Україна в умовах комуністичної окупації у післявоєнні роки
62. Україна в умовах комуністичної окупації у період «Відлиги»
63. Рух опору проти комуністичної окупації в УРСР у 1950-х – 1960-х роках

64. Рух опору проти комуністичної окупації в УРСР у 1970-х – 1980-х роках (дисиденти)
65. Розпад СРСР і процес утворення Української держави
66. Помаранчева революція та Революція гідності
67. Гібридна війна росії проти України у 2014 – 2021 роках
68. Війна України проти російської військової агресії у 2022 – 2023 роках: передумови, причини, дійові особи, значення
69. Причини та обставини формування української еміграції та діаспори у XIX – на початку XX ст.
70. Українська еміграція та діаспора у XX – на початку XX ст.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний/періодичний контроль										Індивідуальне завдання	Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	20	30	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	дуже добре	
75-84	C	добре	
70-74	D	задовільно	
60-69	E	допустимо	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Робоча програма курсу
2. Силабус курсу
3. Вінцовський Т. С., Петровський Е. П. Новітня історія України: Методичні рекомендації для студентів IV курсу історичного факультету (за вимогами кредитно-модульної системи). Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2016. 68 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Дорошко М. С. Історія України. Знакові події та особистості. Київ, 2021. 472 с.
2. Мицик Ю.А. Історія України: навч. посіб. Київ, 2015. 677 с.
3. Плохій С. Російсько-українська війна: повернення історії. К., 2023. 400 с.
4. Русначенко А. М. Нариси новітньої історії України. Київ, 2014 . Кн. 1. 2014. 473 с.; Кн. 2. 2015. 714 с. ; Кн. 3. 2015. 625 с. ; Кн. 4. 2015. 538 с.; Кн. 5. 2016. 619 с.
5. Сергійчук В. І. Нариси з історії України. Київ, 2021. 660 с.
6. Українська державність : історико-правничі нариси / Ін-т історії України НАН України, Всеукр. правозахисна орг. "Меморіал" ім. Василя Стуса; заг. ред. В. А. Смолій. Київ, 2021. 976 с.
7. Україна: хронологія розвитку / [авт., керівники проекту: А.В. Толстоухов, В. О. Зубанов. К. : КРІОН, 2011. Т. 6 : Новітня історія, 1917-2010 рр. / [уклад.: О. О. Григор'єва та ін. ; редкол.: В. А. Смолій та ін.]. 831 с.

Додаткова

1. Гайдай О. Кам'яний гість. Ленін у Центральній Україні. Видання друге. Київ : К.І.С., 2018. 280 с.
2. Еплблом Е. Залізна завіса: Приборкання Східної Європи, 1944-1956. Перекл. з англ.: Ігор Гарнік. К., 2017. 624 с.
3. Киридон П. В. Номенклатурний апарат радянських органів Української РСР повоєнного двадцятиліття. Гуманітарний вісник. Сер.: Історичні науки. 2015. Вип. 7. С. 118–130.
4. УПА: спогади, документи. Голов. упоряд. Ю.Мицик. К.: Фоліант, 2016. 540 с.
5. Парахіна М. Б. Особливості русифікації в УРСР у другій половині 1950 – першій половині 1960-х рр. (з історії мовної проблеми) // Український історичний журнал. 2014. № 4. С. 128-146.
6. Історія Криму в запитаннях та відповідях / Відп. ред. В. Смолій; Упорядн. Г. Боряк. НАН України. Інститут історії України. К.: Наукова думка, 2015. 527 с.
7. Кузьменко Ю. В. Від партійної дисципліни до політичної кон'юнктури: «перебудова» в рецепції партійно-радянської номенклатури УРСР // Український історичний журнал. 2015. № 4. С. 113-126.
8. Кузьменко Ю. В. Серпневий путч 1991 р. та його вплив на партійно-радянську номенклатуру УРСР // Український історичний журнал. 2011. № 4. С. 41–54.
9. Кульчицький С.В. Суспільно-політичне й соціально-економічне становище України в 2010 – першій половині 2015 рр. // Український історичний журнал. 2015. № 3. С. 154-175.
10. Музичко О. Колоніальний та антиколоніальний дискурси у південноукраїнській історіографії ХІХ–ХХ ст. та їхній вплив на сучасні

реалії. Українознавчий альманах. 2017. Вип. 20. С. 43-47.

11. Музичко О. Внесок О.В. Болдирєва (1963–2001) у відродження традицій української національної україністики в Одеському державному університеті імені І.І. Мечникова у 1990-х роках // Бібліотечний Меркурій. 2022. Вип. 2. С. 60-70.

12. Гуржій, О. І. Славетна Україна. Битви та повстання від княжої до імперської доби. Київ, 2021. 352 с.

13. За Ідентичність і Незалежність. Війна Росії проти України: історичні передумови, геополітичні паралелі. Київ, 2023. Т. 1-2. 800+752 с.

14. Каганов Ю. О. Конструювання «радянської людини» (1953–1991): українська версія. Запоріжжя : Інтер-М, 2019. 432 с.

15. Кульчицький С. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. К.: Темпора, 2013. Кн. 1. 504 с.; Кн. 2. 628 с.; Кн. 3. 388 с.

16. Липа Ю. І. Призначення України. Львів, 2020. 501 с.

17. Падалка С.С. Українське село в умовах соціально-економічного транзиту: трансформації чи виживання? // Український історичний журнал. 2016. № 4. С. 108-122.

18. Тарасов В.В. Образ перебудови (1985–1991) в сучасній історіографії: проблема термінології та інтерпретації. Харків, 2016. 120 с.

19. Турченко Ф., Турченко Г. Проект «Новоросія» і новітня російсько-українська війна / НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2015. 166 с.

20. Українське століття (1921-2021): витоки, уроки, перспективи державотворення: нариси / авт. кол.: Т. С. Водотика, В. В. Головка, С.В. Кульчицький, Л. Д. Якубова ; відп. ред. В. А. Смолій ; наук. ред. Г. В. Боряк. Київ, 2021. 560 с.

15.Електронні інформаційні ресурси:

1. <https://www.istpravda.com.ua/> Історична правда

2. likbez.org.ua/ Лікбез. Історичний фронт

3. www.history.org.ua/ Інститут історії НАН України

4. <http://litopys.org.ua> Ізборник. Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації.

5. <https://nmiu.org/> Національний музей історії України

6. <https://uinp.gov.ua/> Український інститут національної пам'яті